

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Mitä yläkoulun jälkeen?

Kuopion nuorisopalveluiden nuorten neuvontatyön kehittäminen
liittyen toisen asteen opintoihin

Sanni Reinikainen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2019)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijä: Sanni Reinikainen

Opinnäytetyön nimi: Mitä yläasteen jälkeen? Kuopion nuorisopalveluiden nuorten neuvontatyön kehittämisen liittyen toisen asteen opintoihin

Sivumäärä: 30 ja 20 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Po1nt.fi koordinaattori Miina Morko

Työn tilaaja(t): Kuopion nuorisopalvelut

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Kuopion nuorisopalveluiden tieto- ja neuvontatyötä laatua liittyen toisen asteen opintoihin ja eri vaihtoehtoihin, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen.

Opinnäytetyössä toteutettiin kysely 16-19 vuotiaalle nuorille. Kysely toteutettiin kahdelle kohderyhmälle. Ensimmäinen kohderyhmä koostui yhdeksäsluokkalaisista nuorista kahdesta eri koulusta. Toinen vastaajaryhmä koostui ensimmäisen vuoden opiskelijoista lukiosta ja ammatillisesta oppilaitoksesta. Kummassakin ryhmässä oli vastaajia Kuopiosta ja Nilsiästä, mitkä kummatkin kuuluvat tilaajan toiminta alueeseen. Kysely suoritettiin 19.3.-21.4.2019 välisenä aikana. Osalle vastaajista kysely toteutettiin oppitunnin aikana ohjeistuksella. Osa vastaajista sai kyselyn linkkinä ja vastasi itsenäisesti. Vastauksia tuli yhteensä 127 ja ne kerättiin Google Formsilla. Kyselyyn valittiin kaksi ryhmää, jotta vastauksia pystyttiin vertaamaan vasta hakevien ja jo hakeneiden välillä.

Opinnäytetyön tuotteena syntyi koottu teos, jonka tarkoituksena on lisätä ohjaajan tietoa eri vaihtoehtoista. Tiedon avulla ohjaaja pystyy auttamaan ja tarjoamaan parempaa ohjausta. Koontiin valittiin tietoa kyselyn tulosten ja tilaajan toiveiden mukaan. Infolehtisen tarkoitus on vastata parhaiten nuorten kysymyksiin ja kohtiin, joissa nuori voisi tarvita enemmän ohjausta ja tietoa.

Koonti on tarkoitettu jaettavaksi ja julkaistavaksi Po1ntin verkkosivuilla ja siten Po1ntin toiminta-alueen kuuluville nuorisotaloille ja ohjaamoille.

Asiasanat: nuorisotyö, ohjaaminen (neuvonta ja opastus), koulut, kyselytutkimus,

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Civic activity and youth work programme

Author: Sanni Reinikainen

Title: What after basic studies? Development of guidance and counselling service provided by youth service of Kuopio on the topic of upper secondary education

Number of Pages: 30 and 20 attachment pages

Supervisor(s): Po1nt.fi Coordinator Minna Morko

Subscriber(s): Youth services of Kuopio

The purpose of this Thesis is to advance Kuopio's youth services' guidance and counselling service experience about upper secondary education and the options young people have after basic studies.

For this Thesis young adults between the ages of 16 to 19 years old were surveyed. The survey was executed in two target groups. The first group consisted of ninth grades from two different schools. The schools were located in Kuopio and Nilsia. The other group consisted of first year students from upper secondary schools in Kuopio and Nilsia. Both municipalities belong to Po1nt's area of service. The survey was executed with Google Forms and altogether 127 answers were received. There were two target groups for the purpose of comparing those who have not yet made an application and those who have, and how it affects their answers.

The output of this Thesis is a compaction of information for youth workers to improve their ability to provide more accurate guidance and counselling on the topic of upper secondary education. Findings from the survey were used to create the leaflet that answers for the demand and the issues young people have.

The Compaction is meant to be shared and published on Po1nt.fi website and with their associates in different municipalities.

Keywords: youth work, guidance, Schools, survey

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TILAAJA	6
3	TARVE.....	7
4	TAVOITTEET.....	10
5	KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT	11
5.1	Ohjaaminen	11
5.2	Ohjaaminen koulussa	11
5.3	Ohjaaminen nuorisotyössä.....	12
5.4	Kouluihin suuntautuva nuorisotyö	12
6	TOIMENPITEET.....	13
7	KYSELY.....	14
7.1	Tavoite.....	14
7.2	Toteutus	15
7.3	Tulokset.....	17
8	MITÄ YLÄKOULUN JÄLKEEN? – KONTI ERI KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA, JOITA ON TARJOLLA PERUSKOULUN JÄLKEEN	18
8.1	Vastausten vertailu	20
8.2	Yhteenveto	25
8.3	Koonnin ja kyselyn kehittäminen.....	26
9	POHDINTA.....	27
9	LÄHTEET.....	28
	LIITTEET	31
	LIITE 1	31
	LIITE 2.....	32
	Liite 3.....	33
	Liite 4	37
	Liite 5	40
	Liite 6	42

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tuotettiin infolehtinen nuorisotyöntekijöille. Infolehtisen tarkoitus on toimia apuna nuorten tieto- ja neuvontatyössä. Koontiin on kerätty eri koulutusvaihtoehtoja tai koulutuksiin valmentavia opintoja, joita on tarjolla nuorille peruskoulun jälkeen. Työn tilaajana on Kuopion kaupungin nuorisopalvelut.

Idea opinnäytetyöhön heräsi aiemmassa harjoittelussani Kuopion kaupungilla. Harjoittelussa toimin nuorisotalolla järjestäessäni Varjofestareita. Kohtasin usein nuoria, joiden kanssa keskustelimme erilaisista asioista. Yksi niistä asioista oli yhteishaku. Moni nuori oli hyvin hämmentynyt kaikista vaihtoehtoista, eikä moni myöskään tiennyt itse vaihtoehtojen sisällöistä. Huomasin myös oman puutteeni nuoriso-ohjaajana. En osannut kertoa kuin omista kokemuksistani lukioista, enkä osannut harmikseni edes pintapuolisesti kertoa muista vaihtoehtoista. Tämän harjoittelun jälkeen aloin pohtia, kuinka tilanteesta olisi voinut tehdä paremman ohjauskokemuksen nuorelle, Idea oppaasta ja sen kehittämistä perustuu tähän kokemukseen.

Halusin kehittää nuorten tieto- ja neuvontatyötä liittyen toisen asteen opintoihin haakeutumiseen, koska siirtyminen peruskoulusta on yksi nivelvaihe ja vaikuttaa hyvin pitkälle nuorten elämään. Tässä opinnäytetyössä nivelvaiheilla tarkoitetaan kriittistä vaihetta, jolloin oppilas siirtyy kouluasteelta toiselle. Syrjäytymiselle on useita syitä, mutta yksi yleinen tekijä on keskeytynyt koulutus tai liian matala koulutustaso. Vähäinen koulutus on yhdistetty heikompaan asemaan työelämässä ja jopa pitkäaikaistyöttömyyteen. Juuri tästä syystä kaiken mahdollisen lisätuen ja avun antaminen nivelvaiheissa on tärkeää. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos 2018).

Halusin toteuttaa opinnäytetyön Po1ntille, koska Po1ntin verkkosivun päätavoite on tarjota tietoa, neuvontaa ja ohjausta nuorille. Sen lisäksi oppaasta on hyötyä ohjaajille eri kunnissa ja oppaan voi julkaista Po1ntin sivuilla. Jolloin sen saa myös jaettua ohjaajille ja työntekijöille nuorisotaloilta, mutta myös vanhemmille, sekä nuorille. Verkkosivulla käy keskimäärin 5000 kävijää kuukaudessa (Morko 2019). Vuonna 2017 Po1ntin toiminta alueella oli 49 994 nuorta 12 eri kunnasta (KUVA 1). Nuoriksi tässä

yhteydessä lasketaan Nuorisolain (1285/2016) määritelmän mukaan 15-29- vuotiaat henkilöt. Määritelmän avulla voidaan laskea, että Po1ntin asiakkaana käy noin 10 prosenttia alueen nuorista kuukaudessa. Eniten nuoria oli Kuopiossa, jossa oli 25 166 nuorta, ja vähiten Puumalassa, jossa oli 216 nuorta.

2017	
●	Helinävesi: 307
●	Iisalmi: 3 401
●	Kangasniemi: 578
●	Kuopio: 25 166
●	Lapinlahti: 1 269
●	Mikkeli: 9 550
●	Pertunmaa: 145
●	Pieksämäki: 2 472
●	Puumala: 216
●	Sillinjärvi: 3 196
●	Varkaus: 3 108
●	Vieremä: 536

(Kuva 1: taulukko nuorten määristä eri kunnissa. Lähde: Valtion nuorineuvosto 2019)

Verratessa nuorten määrää kunnissa Po1ntin kävijöihin huomaa, miten suuri kävijämäärä on. Kävijöitä on enemmän, kuin useammassa kunnassa on nuoria. Kuitenkaan kyseistä tilastoa ei ole yksilöity huomioimaan kävijöiden ikää tai paikkakuntaa, jolloin ei voida tietää kuuluuko jokainen kävijä Nuorisolain (1285/2016) alle. Verkossa tehtävän nuorisotyön etu on sen rajattomuus ja saavutettavuus. Nuorisotalo voi toimia vain siellä, mihin sellainen perustetaan, kun taas verkossa palvelua voi tarjota sijainnista riippumatta. Verkkopalveluiden haaste on oikean asiakaskunnan löytäminen, koska koneen takana voi olla kuka tahansa.

2 TILAAJA

Opinnäytetyön tilaaja on Kuopion nuorisopalvelut. Kuopion nuorisopalveluiden tavoitteena on tukea nuorten kasvua elämän eri osa-alueilla sekä parantaa nuorten hy-

vinvointia. Erityisesti Kuopion nuorisopalvelut korostavat toiminnan tavoitteena syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn ja aikaisen puuttumiseen. Kuopiossa työskentelee 30 nuorisonohjaajaa, heistä 10 tekee etsivää nuorisotyötä. Kuopiossa on 13 nuorisotilaa, joissa nuorilla on mahdollisuus viettää vapaa-aikaa. Kuopion nuorisopalvelut järjestävät yli 100 tapahtumaa vuodessa. (Kuopion kaupunki 2017a, 6-8, Po1nt.fi 2019).

Po1nt.fi on verkkosivusto, jota ylläpitää nuorisopalvelut kahdestatoista Pohjois-Savon alueen kunnasta. Po1nt tarjoaa nuorille esimerkiksi tietoa kuntien omista nuorisotiloista ja niiden tuottamista tapahtumista. Po1nt tarjoaa myös tieto- ja neuvontatyötä eri palveluiden kautta nuorille. Esimerkki tällaisesta palvelusta on heidän sivuillaan toimiva kysy ja vastaa -palsta, jonne nuori voi lähettää kysymyksiä häntä askarruttavista aiheista, kuten seurustelu, terveys, itsenäistyminen tai harrastukset. (Po1nt.fi 2019).

Lisäksi 2018 vuoden alussa aloitetun Po1nt on Chat -hankkeen ansiosta, sivulla toimii kaksi chattia arkisin. Nuorten tieto- ja neuvontatyön chatissa vastaajana toimii nuorisotyöntekijöitä Po1ntiin kuuluvista kunnista. Chatissa nuorisotyöntekijät vastaavat kaikenlaisiin kysymyksiin, joihin nuoret kaipaavat vastauksia Läksy-Chat toimii kolmena arki-iltana. Sen tarkoitus on antaa tukea nuorille läksyissä ja kouluun liittyvissä asioissa. Hanke aikana Läksy-Chatissa vastaajana toimii ammattikorkeakouluopiskelijoita kolmesta eri koulusta (Savonia-ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu). Opiskelijat ovat ensimmäisen vuoden yhteisöpedagogi- ja sosionomiopiskelijoita. (Po1nt.fi 2019).

3 TARVE

Vaikka työn idea lähti omasta kokemuksesta, työn tarve tuli kuitenkin tilaajalta. Kun olin kehittänyt idean, päätin ottaa yhteyttä Kuopion nuorisopalveluihin tarjotakseni opinnäytetyötä. Ideani otettiin kiinnostuksella vastaan. Heitä kiinnosti erityisesti kysely, koska sillä tuotaisiin esille juuri sitä mitä nuoret haluaisivat tietää eri koulutusvaihtoehtoista, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen. Kuopion nuorisopalvelut kokivat

että työllä voidaan kartoittaa, miten he voisivat kohdentaa ja parantaa nuorille tarjottavaa tieto- ja neuvontatyötä.

Nuori saa eniten tietoa yhteishausta ja toisen asteen opinnoista koulussa opinto-ohjaajalta oppilaanohjauksen kautta. Kuitenkin myös nuorisotyöntekijällä voi olla valmiuksia ohjata nuorta ammatin valinnassa ja opinnoissa, jos hänellä on tarvittava tieto tai mahdollisuus saada tietoa. Tämän työn tavoite on koota teos, jossa tarvittava tieto on helposti saatavilla yhdessä paikassa. Kootun teoksen tarkoitus on olla yksittäinen tiedosto, jonka nuorisotyöntekijä voi lukea kohtuullisessa ajassa, eikä vaadi ylimääräistä selailua. Koonnin pääkohderyhmänä ovat nuorisotyöntekijät. Opinnäytetyön on myös tarkoitus tuoda uutta tietoa, jolla voidaan parantaa neuvontatyön laatua liittyen toisen asteen opintoihin hakeutumiseen. Oppaan tavoitteena on antaa nuorisotyön parissa työskenteleville ohjaajille lisätietoa ja toimia informatiivisena. Nuorisotyöntekijän oman kokemuksen kautta saatu tieto ei välttämättä enää ole oikeaa, koska omasta yhteishausta on jo valmistumisen jälkeen voinut kulunut kolme vuotta tai enemmän (Opetushallitus 2019a).

Tutustuessani aiheeseen tutkin erilaisia sivustoja, jotka tarjoavat tietoa ja neuvontaa nuorille. Opintopolku.fi -palvelu on tunnettu ja Suomen Opetushallituksen hallinnoima sivu. Opintopolun tietojen päivittäminen on oppilaitosten ja korkeakoulujen omalla vastuulla. Opintopolussa esitellään kaikki tutkintomuodot, mutta niiden sisältöä ei esitellä tarkasti, koska vastuu siitä on jätetty yksittäisille oppilaitoksille. Vastaava sivu on esimerkiksi, Kun koulu loppuu -sivusto, joka esittelee lukion hyvin. Mutta sisältää paljon vähemmän tietoa ammatillisesta koulutuksesta. Sivu neuvoo käymään Opintopolun ammatillisilla sivuilla (Talous ja nuoret TAT 2019). Studentum.fi puolestaan on Opintopolun kaltainen sivusto, josta voi hakea yksittäisiä tutkintoja tai alakohteisesti eri kouluja. Sivulla on tietoa lukiokoulutuksesta ja sen sisällöstä melko laajasti, mutta verkkosivulla ei ole sivua esittelemässä ammatillista koulutusta. Monet koulut esittelevät tutkinnon ja sen sisällön hyvin, mutta harva koulu, esimerkiksi lukio, esittelee ammatillista koulutusta omilla sivuillaan. Internetin ansiosta tietoa on tarjolla enemmän kuin ennen, joten nuoren tiedonlähde ei ole enää vain yksittäinen koulu tai oppilaitos (Fidipro.fi 2017). Tietoa eri koulutusvaihtoehdoista on saatavilla ja ne voivat

löytyä yhdeltä verkkosivulta, mutta tietoa joutuu etsimään. Verkossa tietoa on saatavilla runsaasti, mutta tiedonhaku voi olla hankalaa, jos ei tiedä mitä etsii. Itsenäinen tutkiminen vie aikaa, mitä harvalla aikuisella on käyttöä. (Opintopolku 2019 a,b, Studentum.fi 2019).

Opinnäytetyön toisena kohderyhmänä ovat nuoret itse, jotka ovat neuvontatyön kohteena. Vaikka neuvontatyön tarkoitus ei ole korvata ensisijaista ohjausta, voi se täydentää olemassa olevaa tietoa. Voi olla myös tilanteita, joissa nuori ei ole saanut annettua opetusta tai ei ole omaksunut tietoa. Moni nuori ei myöskään uskalla tai halua keskustella opinnoista opinto-ohjaajan kanssa erilaisten syiden takia. Nuorella voi olla ennakkoluuloja ohjausta kohtaan, esimerkiksi jos hänellä on aiempi huono kokemus avun hakemisesta (Känkänen, Kekkonen, Gissler 2019, 4.) Lisäksi on paljon nuoria, joilla on jo valmiiksi haasteita pärjätä koulussa, joten on epätodennäköisempää, että he hakisivat itsenäisesti apua opinto-ohjaajalta tai osallistuisivat aktiivisesti oppitunteihin. Siksi onkin tärkeää, että nuorisopalvelut pystyvät tukemaan nuoria myös kouluun liittyvissä asioissa. Nuorisotyön tarkoitus on tukea nuorten kasvua ja kehitystä eri elämän osa-alueilla (Nuorisolaki 1285/2016). Kuopion kaupungin nuorisopalvelut ovat toimintasuunnitelmassaan nostaneet yhdeksi kouluihin suunnatun nuorisotyön tavoitteiksi nuorisotiedotuksen ja neuvontatyön (Kuopion kaupunki, 2017a).

Lisäksi hyvällä ohjaamisella ja tuella voidaan välttää syrjäytyminen. Vaikka useimpien ongelmat huomataan jo peruskoulussa, haasteena on niihin puuttuminen (Me-säätiö 2018). Myös nivelvaiheet ovat tunnetusti haastavimpia vaiheita nuorelle, koska mahdollisuus syrjäytyä kasvaa, jos nuori jää ilman koulupaikkaa. Nuorisotyön yksi keskeisimmistä tavoitteista on syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen ja heidän palauttamisensa osaksi yhteisöä (Harinen & Heikura & Lehmus & Vallisto 2009, 12). Myös koulujen keskeyttäminen on yksi tunnistettu riski syrjäytymiselle. Keskeyttäneitä nuoria on kuitenkin vähän. Toisen asteen opintojen keskeyttäminen on vähentynyt viime vuodesta, mutta yhä lukion keskeyttää 3 prosenttia opiskelijoista. Heistä puolet jatkaa eri koulutussektorille. Ammatillisen koulutuksen keskeyttää 7,3 prosenttia opiskelijoista, mutta heistä vain 0,8 prosenttia jatkaa eri koulusektorille (Tilastokeskus, 2018).

Tutkimuksista on todettu, kuinka ilman koulupaikkaa jäävä nuori on merkittävästi heikommassa asemassa työmarkkinoilla. Nuori aikuinen ilman koulutusta jää helpommin työttömäksi, mikä voi johtaa vakavampaan syrjäytymiseen (Sipilä & Kestilä & Martikainen 2011). Syrjäytymisen estämiseksi on tärkeää tarjota ohjausta ja tukea muuallakin kuin koulussa. Nuorisotyö on tärkeää, koska nuorelle voi olla helpompaa lähestyä uutta turvallista aikuista, koska tällä ei ole ennakkokäsitystä nuoresta. (Hakoluoto 2016, 29, Känkänen, Kekkonen, Gissler 2019, 3).

4 TAVOITTEET

Opinnäytetyön ensisijainen tavoite on kehittää kehen tahansa nuorten kanssa työskentelevän ohjaajan tietämystä eri koulutusvaihtoehdoista, joita on tarjolla yhdeksännen luokan jälkeen. Tavoitteena on koota tiedosto, jonka kuka tahansa nuorten parissa työskentelevä, voi lukea ja siten lisätä omaa tietoaan. Näin työntekijä parantaa valmiuttaan keskustella vaihtoehdoista nuorten kanssa. Oppaan avulla vältyttäisiin siten tilanteilta, joissa ohjaajalla ei ole muuta tarjottavaa kuin oma kokemus. Oppaan on tarkoitus avata eri vaihtoehtoja ja niiden sisältöä niin, että lukija saa käsityksen siitä mitä esimerkiksi lukio tai ammatillinen koulutus on sisällöltä. Jokaisella nuorisohjaajalla on oma kokemuksensa toisen asteen opinnoista. Nuorisotyöntekijältä vaaditaan peruskoulutuksena toisen asteen tutkintoa, joten jokaisella nuorisotyöntekijällä on omaa kokemusta toisen asteen opinnoista (Opetus- ja kulttuuri-ministeriö 2019). Kuitenkin harvempi nuorisotyöntekijä tutustuu itsenäisesti muihin koulutusvaihtoehtoihin, siihen mitä siellä opiskellaan, miten, kuinka paljon ja mihin tutkinnolla voi jatkaa. Oppaan tarkoitus on avata näitä asioita lukijalle, jotta lukija pystyy siten keskustelemaan vaihtoehdoista tarvittaessa nuoren kanssa ja vastaamaan mahdollisiin kysymyksiin. Useimmiten kaikki sivustot, joissa vaihtoehtoja esitellään, on kohdennettu nuorille ja usein sisältävät heille hyödyllisempää tietoa tai välineitä, esimerkiksi ammatinvalinta- testejä.

Valmiin oppaan on tarkoitus soveltua julkaistavaksi tilaajan verkkosivuilla. Vaikka tieto on lähtökohtaisesti suunniteltu ohjaajille, on yksi tavoitteista luoda koonti, jonka alan ulkopuolinen ihminen voisi lukea ja hyödyntää sen sisältöä.

5 KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT

Tässä kappaleessa avaan opinnäytetyön kannalta oleellisia käsitteitä. Opinnäytetyön yksi haasteita onkin erilaisten ohjaamistilanteiden erottaminen. Opinnäytetyön tuotoksena tehty koonti on tarkoitettu antamaan apua ohjaustilanteessa. Kuitenkin on tärkeää ymmärtää, milloin ohjaus on tukevaa ja milloin ensisijaista. Nuorisotyö on tärkeää ja se usein paikkaa osa-alueita, jotka ovat nuorilla yksilöittäin voineet jäädä ilman tarvittavaa tukea ja ohjausta. Nuorisotyö itsessään ei ole oma alueensa, vaan se sisältää kaikki nuorille tärkeät osa-alueet ja siten tukee nuorta näillä alueilla (Point.fi 2019).

5.1 Ohjaaminen

Ohjaaminen on käsitteenä hyvin laaja ja siksi haastava määritellä. Ohjaamisen merkitys riippuu usein hyvin paljon tilanteesta, jossa ohjaaminen tapahtuu tai yksilöistä, jotka antavat tai saavat ohjausta. Opinnäytetyössä ohjaamisella tarkoitetaan elinikäistä oppimista. Sen tavoitteena on tukea ihmistä eri elämänvaiheissa, auttaa heitä tunnistamaan omat kykynsä, osaamisensa ja kiinnostuksensa kohteet, sekä auttaa tekemään tarkoituksenmukaisia päätöksiä liittyen koulutukseen ja työuraan. Tämän määritelmän mukaan nuorisotyön tarjoama ohjaus kuuluu saman sanan alle kuin kouluissa tapahtuva ohjaus (Siippainen 2012, 9. Vuorinen 2016, 59).

5.2 Ohjaaminen koulussa

Kouluissa järjestettävä ohjaaminen on Perusopetuslaissa (628/1998) ja Lukiolaissa (714/2018) määritelty ja on siten kirjattu oppilaan perusoikeuksien kuuluvaksi. Peruskoulussa ohjausta kutsutaan oppilaan ohjaukseksi. Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa virallinen termi on puolestaan opinto-ohjaus. Erona lukion ja ammatillisen koulutuksen välillä on, että oppilaalle kuuluu opinto-ohjausta osana lukion suoritta-

mista, kun taas ammatillisessa koulutuksessa oppilaan on saatava ohjausta pyytäänsään, mutta sitä ei pidetä pakollisena oppituntina (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017).

5.3 Ohjaaminen nuorisotyössä

Nuorisotyössä ohjaaminen nousee useissa tilanteissa esille. Nuorisotalolla nuorisotyöntekijä voi ohjata pienryhmiä tai ohjata aktiviteettia nuorille, kuten sähly tai seinäkiipeily. Kuitenkin nuorisotyössä nuori saa ohjaajalta tarvittaessa ohjaamista, mikä on määrätty jo nuorisolaissa (1285/2016), että nuorten on tultava kuulluksi. Ohjauksen aiheena voi olla mitä tahansa nuorten elämään liittyvistä asioista. Yksinäistä asioista voi olla nuorten opiskelu ja koulunkäynti.

Nuorisotyössä on myös oma kenttensä tieto- ja neuvontatyölle. Siinä ohjaaminen voi tapahtua kasvotusten yksilönä tai ryhmätoiminnassa. Tällaista palvelua tarjoaa esimerkiksi Ohjaamot, joiden tavoite on antaa tukea ja apua opiskelusta, asumisesta, työllistymisestä ja kaikesta mahdollisesta niiden välillä (Ohjaamo 2019). Myös Po1nt.fi on nuorille tarkoitettu palvelu, jonka tavoitteena on tarjota verkkovälitteisesti neuvontaa ja ohjausta (Po1nt 2019).

5.4 Kouluihin suuntautuva nuorisotyö

Kuopion nuorisopalvelut toteuttavat erikseen kouluihin suunnattua nuorisotyötä. Tämä on yksi tapa toteuttaa nuorisotyötä kouluissa. Kuopion nuorisopalvelut nostavat kouluihin suunnatun nuorisotyön toiminnan tavoitteiksi nuorten kohtaaminen ja luoda kontaktia nuoriin, jotta kasvua ja tukea voidaan toteuttaa myös koulun ulkopuolella. (Kuopion kaupunki 2017a, 12).

Koulujen ohjaussuunnitelmassa on usein mainittu lasten ja nuorten työntekijä, johon myös koulun nuorisotyöntekijä lukeutuu. Heidän tehtäviinsä on suunnitelmassa kirjattu oppilaan auttaminen ja tukeminen, ennaltaehkäisevän työn tekeminen liittyen opiskelijan poissaoloihin, ihmissuhteisiin liittyviin ongelmiin. Myös tuen antaminen

nivelvaiheissa on tärkeä osa heidän työtään. Työhön kuuluu myös monia muita asioita, mutta juuri tämä tuen antaminen nivelvaiheessa korostuu, kun puhutaan koulun ulkopuolisesta ohjaamisesta. (Siippainen 2012, 12).

Koulujen ohjaussuunnitelman tarkoitus on tehostaa työskentelyä, jotta kaikki nuorten parissa työskentelevät aikuiset voivat keskittyä omaan työsarkaansa. Tietenkin tämä vaatii kommunikaatiota ja yhteistyötä eri tahojen välillä. On hukkaan heitettyä, jos kouluissa tehty ohjaus ei saa vastakaikua esimerkiksi nuorisotyöntekijältä, joka pysyisi antamaan nuorelle lisätukea tilanteessa. On nuoren etu, jos hän saa vastauksen nopeasti sen sijaan että hänet ohjataan kysymään opinto-ohjaajalta seuraavan tapaamiskerran yhteydessä. Tietenkin on muistettava auttamisen rajallisuus ja tunnistettava milloin eteenpäin ohjaaminen on nuoren edun kannalta tärkeämpää, kuin vain nopea vastaus.

6 TOIMENPITEET

Opinnäytetyössä toteutettiin kysely yhtenä tiedonkeruumenetelmänä. Kysely toteutettiin kahdelle kohderyhmälle. Kohderyhmät koostuvat yhdeksäsluokkalaisista, joilla yhteyshaku on edessä tai menossa, sekä jo hakeneista toisen asteen ensimmäisen vuoden opiskelijoista lukiosta ja ammatillisesta oppilaitoksesta. Molemmille ryhmille luotiin omat kyselyt (Liite 3 ja 4). Sen lisäksi että kyselyn tietoa hyödynnettiin toteuttaessa koontia, jäi kyselystä tilaajalle koostettu data (Liite 5).

Aloittaessani opinnäytetyötä harkitsin kyselyn tai haastattelun toteuttamista. Niiden välinen ero ei ole merkittävä, ennen kuin aletaan miettiä, mitä vastauksilla tehdään. Haastattelusta voi saada hyvin yksityiskohtaisia vastauksia, mutta ne ovat yksilöiden omia kokemuksia. Kyselyssä tekijä voi määritellä millaisia vastaukset tulevat olemaan, joka antaa rajatumman näkökulman, mutta siten voidaan varmistaa mahdollisuus vertailla vastauksia. (Tuominen & Sarajärvi 2002, 84-85).

7 KYSELY

Valitsin tiedonkeruu menetelmäksi kyselyn teorian keräämisen lisäksi. Oppaan sisältö on jo olemassa olevaa tietoa, joten ei ollut syytä käyttää resursseja kerätäkseen uutta tietoa. Sen sijaan halusin selvittää mitä tietoa oppaaseen tarvittaisiin. Tämä toteutuisi selvittämällä ensin, mistä nuoret haluaisivat tietää lisää ja siten kerätä tietoa asioista, joita nuorisotyöntekijältä voitaisiin kysyä. Valitsin kyselyn, koska siinä pystyn valitsemaan, millaisia vastauksia saan nuorilta. Kyselyn voi toteuttaa laajemmin, kuin haastattelun. Oppaan kannalta oli tärkeää saada mahdollisimman iso otanta. Siten voitaisiin havaita, onko selviä koulutusvaihtoehtoja, joista nuoret tietäisivät vähemmän ja vaihtoehtoja, joista nuoret haluaisivat itse lisää tietoa. Nämä asiat vaikuttivat oppaan kokoamiseen ja sen sisältöön.

7.1 Tavoite

Kyselyn tavoite oli antaa mahdollisimman realistinen kuva nuorten tämänhetkisestä tietämyksestä eri koulutusvaihtoehtoista. Halusin kerätä ajankohtaista tietoa siitä, mitä nuoret tietävät eri koulutusvaihtoehtoista tai niihin valmentavista koulutuksista, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen. Koin että yhdeksäsluokkalaisilta saa ajankoh- taista tietoa, koska heillä yhteishaku ja opiskelu toisella asteella on vasta edessä. Kuitenkin jo hakeneella on käytännön tietoa, koska he ovat jo hakeneet ja aloittaneet opiskelun. Suurin osa nuorista valitsee joko lukion tai ammatillisen koulutuksen yläkoulun jälkeen, päätin toteuttaa kyselyn ensimmäisen vuoden opiskelijoille kyseisissä oppilaitoksissa. Vuonna 2017 kaikista peruskoulun päättäneistä 94 prosenttia jatkoi tutkintoon johtavaan koulutukseen. Heistä 53 prosenttia jatkoi lukioon ja 41 prosenttia ammatilliseen koulutukseen (Tilastokeskus 2018a). Tästä syystä voidaan olettaa, että suurin osa myös nykyisistä 9. luokkalaisista tulisi menemään lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen. Näin vertailu voidaan ajatella kuvaavan nuorten tietämystä ennen ja jälkeen yhteishaun.

Alkuperäinen tavoite oli kerätä kaksisataa vastausta, sata molemmista ryhmistä. Määrä oli melko iso, mutta hajotettuna se tarkoittaa käytännössä viittä eri luokkaryhmää yhtä kyselyryhmää kohden, koska Kuopion 7-9. luokkalaisten keskiarvoinen luokkakoko on 20,1 oppilasta (Kuopion kaupunki 2017b). Koska en kuitenkaan voinut olla varma kyselyyn osallistuvien koulujen määrästä, en ollut liian tarkka tavoitteen saavuttamiselle.

7.2 Toteutus

Kyselyn suunnittelussa halusin painottaa yksinkertaisuuteen. Kysymykset ovat lyhyitä monivalintakysymyksiä eli strukturoituja kysymyksiä. Valitsin kysymyksiin valmiit vastausvaihtoehdot, koska en uskonut saavani tarpeeksi hyviä vastauksia avoimilla kysymyksillä. Avoimet kysymykset ovat haastavia kohderyhmästä riippumatta. Mutta koska halusin enemmän useita vastauksia, kuin muutaman hyvän, keskityin tekemään kyselystä mahdollisimman helposti täytettävän. Myös avointen vastausten läpikäymiseen menisi myös enemmän aikaa, eikä niitä pysty vertailemaan tilastollisesti. (KvanttiMOTV 2010).

Tein myös tietoisesti päätöksen olla keräämättä henkilötietoja. Vastaajien sukupuolen keräämisen avulla olisi voinut havainnoida kouluihin hakemisessa huomattua sukupuolijakaumaa (Patio 2015). Koska tämä ei kuitenkaan ollut kyselyni aihe - ja vaikka se olisi tuonut lisätietoa - en kokenut sen tuovan tarpeeksi tietoa ottaakseni sen osaksi kyselyä. Halusin siten ottaa kantaa turhiin sukupuolikysymyksiin, joita tyypillisesti kyselyissä vaaditaan. Koska halusin keskittyä vertailemaan hakevia ja jo hakeneita, ei ollut tarvetta jakaa ryhmää naisiin ja miehiin.

Suunnitellessa kyselyä mietin, millainen kokemus kyselyn täyttäminen nuorelle on. Tämä on tärkeää kohderyhmän ollessa alaikäisiä. Etiikan kannalta on tärkeää huomioida kyselyn sisältö ja millaisia tunteita se nuorella herättää. Opinnäytetyön kyselyssä aihe itsessään on hyvin tavanomainen, eikä sisällöllisesti ole haitallinen lapsille. Kysely myös toteutettiin anonymisti, jolloin nuoren vastausta ei voi yhdistää nuoreen itseensä. Etiikan kannalta on aina parempi, jos turhia henkilötietoja ei kerätä tai että kyselyn

vastaukset ovat salaisia. Kyselyä varten tuli hankkia tutkimuslupa, koska kysely toteutettiin Kuopion kaupungin kouluissa. Jos tutkimuslupa haetaan yksittäisiltä kouluilta luvan myöntää koulun rehtori. Jos luvan hakee useampaan kouluun, lupa haetaan peruskoulujen osalta alueopetusjohtajalta ja lukioiden kohdalla lukiotoimen päälliköltä. Hain tutkimusluvan yksittäisen ammattillisen oppilaitoksen rehtorilta, mutta muuten hain tutkimus luvan Kuopion alueen alueopetusoikeudelta ja lukiotoimen päälliköltä, koska hain lupaa jokaiseen Kuopion alueen yläkouluun ja lukioon. (Aarnos 2015. 164-165, Tutkimuslupahakemus 2019).

Aluksi kyselyn kokoaminen keskittyi visuaaliseen asuun ja toteutukseen. Päätin toteuttaa kyselyn sähköisesti. Paperiset kyselyt vaativat enemmän resursseja niin tuottamisessa, kuin tarkistamisessa. Ei olisi ollut mahdollista toteuttaa kyselyä paperisesti ja syöttää manuaalisesti vastauksia datankäsittelyohjelmaan. Kyselyn toteuttaminen ei myöskään olisi onnistunut paperisesti, koska silloin koulujen olisi pitänyt tulostaa kyselyt ja teetättää ne oppilaille. Kysely on yksi haastavimmista tavoista kerätä tietoa, ja myös sen vuoksi halusin sen olevan helposti jaettava. Sähköisten kyselyiden etu on niiden kätevyys jaettavuudella ja täyttämällä (Valli & Perkkilä 2015. 109).

Eri sähköisten kyselyiden alustoja on muutamia. Yksi yleisimmistä alustoista on Webpropoll. Päädyin silti valitsemaan itselleni tutumman Google Forms -alustan. Sen lisäksi että alusta oli minulle tutumpi, olin varma, että myös monet nuorista ovat käyttäneet Google Forms -alustaa aiemmin. Halusin alustan olevan mahdollisimman yksinkertainen ja helppo käyttää, myös vastaajien näkökulmasta. Google Forms on myös helppo jakaa ja vastaaja pystyy täyttämään kyselyn millä tahansa älylaitteella. Halusin tehdä jakamisesta ja täyttamisestä mahdollisimman helppoa, jotta koulujen olisi helppoa jakaa se oppilaille. Halusin myös kannustaa kouluja osallistumaan toteutukseen kyselyn helppoudella.

Koska kyselyn kohteena oli yhdeksäsluokkalaisia nuoria ja lukiolaisia, tarvitsin tutkimusluvan. Helmikuussa lähetin saatekirjeen (LIITE 1) jokaiseen yläkouluun ja lukioon esitellen itseni ja opinnäytetyöni. Halusin pitää toiminnan avoimena, jotta kysely ei

tulisi koululle yllätyksenä. Tutkimusluvan myönsi opetusjohtaja Leena Auvinen. Saatuani tutkimusluvan, otin yhteyttä kouluihin, joilta olin saanut vastauksen saatekirjeeseen. Koin helpommaksi lähestyä yhteistyöhaluisia kouluja, jonka takia keräsin vastauksia kahdella tavalla. Muutamiin kouluihin kysely lähti saatekirjeen kanssa opiskelijoille viestinä (LIITE 2) ja muihin kouluihin menin itse käymään ja vetämään kyselyn opiskelijoille. Koska osa vastauksista tuli satunnaisesti ja niiden määrä ei ollut varma, oli helpompaa seurata vastausten määrää ja ottaa tarvittaessa yhteyttä uuteen kouluun.

7.3 Tulokset

Lopulliseksi määräksi tuli 127 vastausta, 62 yhdeksäsluokkalaista ja 65 ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukiosta ja ammatillisesta oppilaitoksesta. Vastauksia sain kahdesta eri yläkoulusta, yhdestä ammatillisesta oppilaitoksesta, sekä yhdestä lukiosta. Vastaavia kouluja oli Kuopiossa ja Nilsiässä, jotka molemmat kuuluvat Po1ntin toiminta-alueeseen.

KUVA 2 Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kyselyn vastaajien hajonta

Vastaajien seassa ei ollut yhtään oppisopimus- tai kymppiluokalla olevaa opiskelijaa. Kuvassa (KUVA 2) on esitelty kyselyyn vastanneiden ensimmäisen vuoden opiskelijoiden hajonta eri oppilaitoksista. Hajonta vastaa hyvin pitkälle oikeaa hajontaa siinä, minne nuoret menevät peruskoulun jälkeen. 2017 vuonna peruskoulun päättäneistä 53 prosenttia jatkoi lukiossa ja 41 prosenttia toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Siihen heijastaen vastausmäärä vastaa hyvin lähelle todellista hajontaa. (Tilastokeskus 2018 b.).

Tehdessäni kyselyä huomasin olettavani tiettyjä tuloksia. Koska kyselyn aihe on itselleni hyvin tärkeä, oli haaste muistaa pitää etäisyys työskennellessä. Liian helposti tutkimusta tehdessään tutkija saattaa fiksoitua vain yhteen mahdolliseen lopputulokseen, jolloin hän ei enää toteuta tutkimusta, vaan julistusta etukäteen päätetyistä tuloksista. Siksi pidin tärkeänä olla seuraamatta vastausten tilastoa liikaa keräämisvaiheessa, jotta olisi asettanut itselleni ennakko-oletuksia, joita on vaikeampi kumota tulkinta vaiheessa. (Hakala 2015. 20-21).

8 MITÄ YLÄKOULUN JÄLKEEN? – KONTI ERI KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA, JOITA ON TARJOLLA PERUSKOULUN JÄLKEEN

Tässä luvussa käsittelen kyselystä saatuja tuloksia ja niiden analysointia. Kyselyn pää tavoite ja tarkoitus oli antaa viitteitä siitä, mitä nuoret todella tietävät ja haluaisivat tietää eri koulutusvaihtoehtoista. Kyselyn tarkoitus oli myös osoittaa mitä koulutusvaihtoehtoja oli tärkeää huomioida koontia tehdessä. Kielellisen haastavuuden takia, puhun tässä tekstissä ryhmästä A ja ryhmästä B. Ryhmä A:lla tarkoitan jo hakeneita ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmää, mikä koostui 65 oppilaasta. Heistä 32 oli lukiosta, 33 ammatillisesta oppilaitoksesta, joista 31 opiskeli ammattitutkintoa. Kahdesta muusta toinen suoritti kaksoistutkinnon ja toinen VALMA-valmennusta. Ryhmä B:llä yhdeksäsluokkalaisia nuoria, joita kyselyyn osallistui 62.

Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
Lukiosta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Lukiosta/lukioista kaupungissasi	☐	☐	☐	☐	☐
Lukioista muissa kaupungeissa	☐	☐	☐	☐	☐
Eri painotteisista linjoista lukioissa (kuten musiikki ja tanssi, urheilu jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä edellytetään päästä lukioon opiskelemaan	☐	☐	☐	☐	☐
Lukion kurseista ja kirjoituksista	☐	☐	☐	☐	☐

Kuva 3 Esimerkki kuva kysymyksestä, mikä oli 9. luokkalaisten kyselyssä

Suurin osa kyselyn kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä (KUVA 3), jossa nuori pystyi valitsemaan janelta parhaiten itseään vastaavan vastauksen. Näin tekijänä pystyn rajaamaan vastausten sisältöä ja saada itselle hyödyllisimpiä vastauksia. Asteikon avulla voidaan niistä laskea nuorten antama keskiarvo ja siten nähdä mikä numero vastaa keskiarvallisesti kyselyyn vastanneiden nuorten tietämystä. Tulee myös huomioda, että vastaus on todella keskiarvo. Keskiarvo ei kerro vastasiko joukko kolmen ja neljän väliltä vai valitsivatko puolet kuusi ja puolet kaksi. Molemmissa tapauksissa keskiarvo on melkein identtinen. Keskiarvo antaa silti mahdollisuuden vertailla vastausten eroja. Koska kyselyssä oli mahdollisuus jättää vastaamatta mihin tahansa kohtaan, on satunnaisesti vastauksia jätetty tyhjäksi. Laskiessa keskiarvoa en ole huomionut tätä, koska tyhjien vastausten tilalle numeron asettaminen ei toisi lisäarvoa, vaan mahdollisesti vääristäisi tuloksia. Tekstissä ilmoitettu keskiarvo on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudella.

8.1 Vastausten vertailu

Vertailun haasteena on ero kyselyissä. A ryhmän kyselyssä on käytetty 1-6 asteikkoa. Kuitenkin yksittäisessä yläkoulussa koettiin asteikko liian laajaksi, joten muokkasin yhdeksäsluokkalaisten kyselyn asteikon yhden numeron pienemmäksi. Koska koulu oli ensimmäinen, jonne kysely meni yhdeksäsluokkalaisille, en nähnyt ongelmaa muokata kyselyä. Tämä tietenkin loi ylimääräisen haasteen tulosten vertailulle, koska keskiarvot eivät enää olleet suoraan verrattavissa ryhmien välillä, mutta tämän pystyy paikkaamaan lisäämällä numeroihin liittyvät adjektiivit. Siten nähdään esimerkiksi kuvassa (KUVA 4) että adjektiivien kanssa vastausten vertailu onnistuu. Vertaillessa ryhmien vastauksia tulee huomioida enemmän adjektiiveja, kuin keskiarvoa.

Kyselyissä (LIITE 3 ja 4) monivalintakysymyksiä oli luotu lukiosta, ammatillisesta oppilaitoksesta, kaksoistutkinnosta, oppisopimuksesta, VALMA-valmennuksesta ja kymppiluokasta. Jokaisesta kysyttiin yleisesti tutkinnosta, tutkinnon suorittamisesta omassa ja muissa kaupungeissa, sisällöstä, sekä miten päästä opiskelemaan, jotta vastaukset olisivat myös mahdollisimman verrattavassa tutkintojen välillä, eikä vain vastaaja ryhmien välillä. Tämän ansiosta pystyttiin huomaamaan nuorten tietämyksessä eroja tutkintojen välillä.

Yleisesti	Keskiarvo	RYHMÄ A		keskiarvo	RYHMÄ B	
Lukiosta	5,2	Tarpeeksi/Hyvin paljon		3,5	Jonkin verran/tarpeeksi	
Ammatillisesta koulutuksesta	4,4	Jonkin verran / tarpeeksi		3,8	Jonkin verran/tarpeeksi	
Kaksoistutkinnosta	3,5	Hiukan/ jonkin verran		2,8	Hiukan/jonkin verran	
Oppisopimuksesta	3,1	Hiukan/ jonkin verran		2,5	Hiukan/jonkin verran	
valma valmennuksesta	2,7	Liian vähän/Hiukan		2,2	Hiukan/jonkin verran	
kymppiluokasta	3,6	Hiukan/ jonkin verran		3,4	Jonkin verran/tarpeeksi	
Jo hakeneiden (A)	1= en yhtään	2= liian vähän	3= hiukan	4= jonkin verran	5= tarpeeksi	6= Hyvin paljon
9. luokkalaisten (B)	1= en yhtään	2= hiukan	3= jonkin ve	4= tarpeeksi	5= Hyvin paljon	

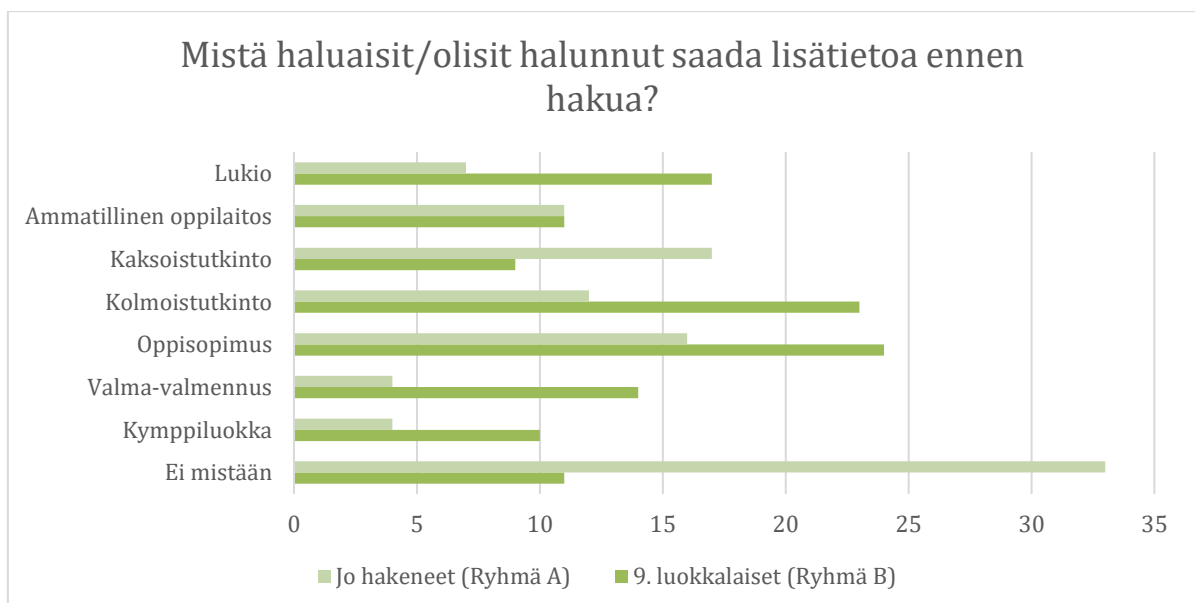
Kuva 4 Taulukko molempien ryhmien keskiarvo vastauksista, kun kysyttiin yleistä tietoa eri koulutusvaihtoehdoista.

Verratessa tuloksia nuorten tietämyksestä yleisesti (KUVA 4) voidaan huomata että eri vaihtoehdot voidaan asettaa järjestykseen siitä, mistä nuoret tietävät eniten. A ryhmän

sisällä on selkeämpää eroa koulutusten välillä. Mutta B ryhmän sisällä keskiarvo liikkui alle neljän ja yli kahden vaiheilla. B ryhmän suurimman keskiarvon saaneen (lukion) ja pienimmän (VALMA-valmennus) erona oli vain 1,4 pistettä, missä A ryhmässä ero oli 2,5. Tietenkin tulee huomioida, että A ryhmän asteikko oli numeron suurempi, jolloin ero ryhmien välillä on pienempi.

Verratessa ryhmien tietoa yleisesti eri vaihtoehtoista (KUVA 4), A-ryhmän keskiarvo on joka kohdassa suurempi. Kuitenkin ainoastaan lukion kohdalla nuoret ovat vastanneet tietävänsä enemmän kuin B-ryhmän nuoret. Eron huomioidessa näkee myös, että B-ryhmän vastaukset viittaisivat heidän tietävän enemmän Valma -valmennuksesta ja kymppiluokasta. Koska otanta on kuitenkin vain kertaluonteinen, ei voida tietää onko B-ryhmän opinto-ohjaus ollut kattavampi tai tiedon omaksuminen parempi kuin A-ryhmän. Kuitenkin on mahdollista eron johtuvan myös siitä, että A-ryhmän omasta yhteishausta on vuosi aikaa. A-ryhmä tiesi ainoastaan lukiosta tarpeeksi, mihin vaikuttaa tietenkin koulu, jossa vastaajat ovat vastaus hetkellä. Silti lukiolaisia oli vastaajista vain 49,2 prosenttia.

Koonnin sisällön valitsemisen kannalta yksi tärkeimmistä kysymyksistä oli se, mistä nuoret haluaisivat tietää lisää. Kaaviossa (KUVA 5) on esiteltyä, mitä kummatkin ryhmät valitsivat. Vastausten määrää ei ollut rajattu, joten nuorella oli mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja. Siksi vastausten yhteismäärä ei vastaa vastaajien määrää.

KUVA 5 Molempien ryhmien vastaukset siihen mistä haluaisit/olisit halunnut saada lisätietoa ennen hakua?

Verratessa ryhmiä B-ryhmä halusi tietää yleisesti enemmän eri vaihtoehtoista, kuin A-ryhmä. Vain 17 prosenttia B-ryhmästä jätti valitsematta yhtäkään vaihtoehtoa, verrattuna A-ryhmän 54 prosenttiin. Verrattuna ryhmien vastausta, nähdään että B-ryhmä halusi yleisesti tietää enemmän. Kuitenkin jos oppaalle ei olisi tarvetta, tulisi määrän olla suurempi, kummassakin ryhmässä. Kuitenkin selvästi A-ryhmällä on pienempi tarve lisätiedolle, mutta tämä vastaa myös tilastoja koulujen keskeyttämisestä. Suurin osa nuorista valmistuu, joten tarvetta lisätiedolle ei ole, tai se johtuu enemmän omasta kiinnostuksesta kuin tarpeesta. B-ryhmästä 50 ja A-ryhmän 32 valitsi jotain.

Vaihtoehtojen määrä	A-ryhmä	B-ryhmä
Yksi vaihtoehto	38%	50%
Kaksi vaihtoehtoa	28%	18%
Kolme vaihtoehtoa	13%	14%
Neljä tai useamman vaihtoehdon	21%	18%

Kuva 6 Taulukko eri ryhmien vastaushajonnasta, kun kysyttiin mistä haluaisit tietää lisää?

Molemmissa ryhmissä suurin osa oli valinnut vain yhden vaihtoehdon, mikä viittaa siihen, että suurin osa nuorista tietää vaihtoehdot, joita on tarjolla. Kuitenkin hyvin harva A-ryhmän vastaajista valitsi saman laitoksen kuin missä tällä hetkellä itse opiskeli. A-ryhmän suosituimmat valinnat olivat oppisopimus ja kaksoistutkinto, jotka molemmat ovat ammatillisen oppilaitoksen eri suoritusmuotoja, joten voidaan olettaa, että useampi nuori haluaisi todennäköisesti suorittaa nykyisen tutkintonsa, mutta vain toteuttaa sen eri tavalla. Tämä näkyi myös nuorten tietämyksessä eri oppilaitoksista. Kaksoistutkinto, oppisopimus ja Valma-valmennus saivat alhaisimmat keskiarvot.

Kyselyn tarkoitus oli antaa suuntaa koonnin luomiselle. Vastausten pohjalta päädyin keskittymään mahdollisimman monen eri vaihtoehdon esittelyyn, enemmän kuin yleisimpien vaihtoehtojen syvempään esittelyyn. Painotin myös esittelyssä eri vaihtoehtoja, joita yksittäisen tutkinnon sisällä voi olla. Esimerkiksi Lukion voi suorittaa IB-linjalla, painotetulla opetuksella, kaksois- tai kolmoistutkinnossa.

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Lukioista muissa kaupungeissa	3,5	Hiukan/Jonkin verran	2,5	Hiukan/jonkin verran
Ammatillinen koulutus muissa kaupungeissa	3,6	Hiukan/jonkin verran	3	Jonkin verran
Valma- valmennus muissa kaupungeissa	2,2	Liian vähän/ hiukan	1,7	En yhtään/ hiukan
Miten kaksoistutkinto eroaa kolmoistutkinnosta	2,5	Liian vähän/ hiukan	1,9	En yhtään/ hiukan
Oppisopimus muissa kaupungeissa	2,6	Liian vähän/ hiukan	1,9	En yhtään/ hiukan
Kymppiluokan suorittaminen muualla kuin peruskoulussa	2,8	Liian vähän /hiukan	2,2	Hiukan/ jonkin verran

Kuva 7 Koonti jokaisen yksittäisen mielipidekysymyksen alhaisimman keskiarvon saaneesta kysymyksestä

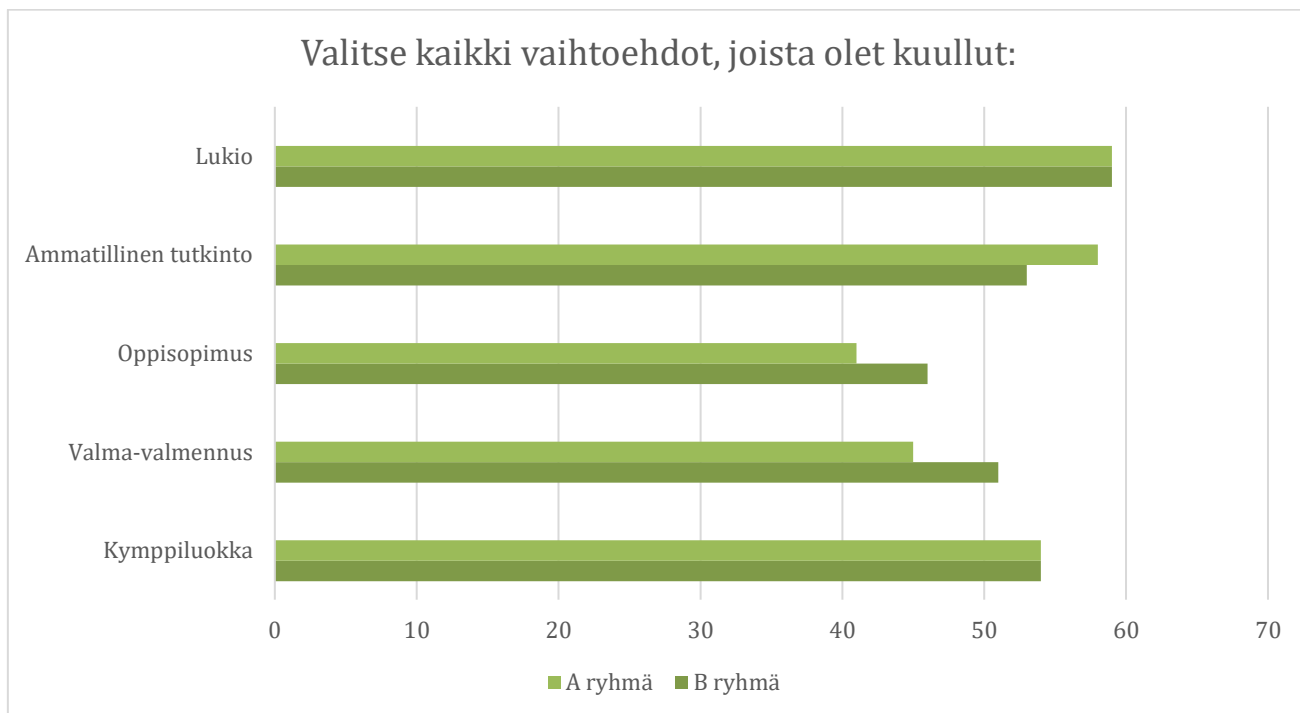
Kyselyn vastauksista näkee nuorten tietävän vähiten eri vaihtoehdoista muissa kaupungeissa. Jokaisen eri vaihtoehdon kohdalla se sai vähiten pisteitä. Verratessa kohtia jokaisesta tutkinnosta (KUVA 7), jotka saivat matalimmat keskiarvot, kysymys koski usein tietoa mahdollisuudesta suorittaa tutkinto toisessa kaupungissa. Kaksoistutkinnon ja kymppiluokan kohdalla ei kysytty nuorten tietämystä muista kaupungeista. Vastaus on yllättävä, koska vuoden 2011 toisen asteen laitosten asuntoloista tehdyn selvityksen mukaan noin 9 prosenttia ammattikouluopiskelijoista Suomessa asuu opiskelija-asuntoloissa (Vehviläinen 2012, 9). Se vastaa melkein yhtä kymmenestä ammattikoulussa opiskelevasta nuoresta. Olisi myös helppo olettaa nuorten, jotka asuvat harvaan asutuilla seuduilla, tietävän enemmän kouluista muissa kaupungeissa verrattuna nuoriin, jotka asuvat tiheimmin asutuilla alueilla. Kuopio itsessään ei ole harvaan asuttu, mutta Po1ntin toiminta-alueella on hyvinkin harvaan asuttuja kuntia. Vastaus myös yllätti, koska 19,1 prosenttia B-ryhmästä vastasi hakeneensa eri kaupunkiin opiskelemaan ensimmäisenä vaihtoehtona (KUVA 8).

Kuva 8 Taulukko B-ryhmän vastausten hajonnasta kysyttäessä haitko kouluun toiseen kaupunkiin?

Hajonta vastasi A-ryhmän tuloksia. A-ryhmästä 67,7 prosenttia ei hakenut kouluun, joka sijaitisi toisessa kaupungissa. Heistä myös 20 prosenttia haki toisessa kaupungissa sijaitsevaan oppilaitokseen ensimmäisenä vaihtoehtona, mikä viittaisi siihen, että noin neljäsosa opiskelijoista hakee opiskelemaan toiseen kaupunkiin. Kuitenkin tehdessä koontia koimme yhdessä tilaajan kanssa paremmaksi keskittyä esittelemään useampia vaihtoehtoja, koska koonti olisi tarkoitus jakaa Po1ntin toiminta alueen eri kuntiin. Koska jokaisessa kunnossa on omat vaihtoehtonsa, olisi mahdotonta listata eri vaihtoehtoja, joissa nuori voi muuttaa opiskelemaan koulun kampukselle tai muuhun tuettuun asumisen muotoon. Myöskin tämä olisi laajentanut koontia liikaa, jolloin sen toteutuminen ei olisi onnistunut.

Oppaan kannalta myös oleellisia olivat nuorten vastaukset kysymyksiin, joissa pyydettiin valitsemaan kaikki vaihtoehdot, joista on kuullut (KUVA 9). Oletuksena oli, että nuori tietää kaikki vaihtoehdot.

Kuva 9 Talukko molempien ryhmien vastaukset, kun pyydettiin valitsemaan kaikki vaihtoehdot, joista olet kuullut.

Kuitenkaan missään kohdassa tai kummassakaan ryhmässä näin ei käynyt. On huomioitava, että joku oli saattanut päättää olla vastaamatta, mutta koska määrä on vaihteleva, on oletettavaa että ainakin osa vastaajista ei tiennyt kyseisiä vaihtoehtoja. Vähiten tunnettu vaihtoehto molemmilla ryhmillä oli oppisopimus ja Valma-valmennus, kuitenkin yllättävää oli että B-ryhmä valitsi tämän A-ryhmää useammin. Ero voi johtua siitä, että B-ryhmällä yhteishaku on vasta edessä, joten heillä olisi paremmin muistissa koulutusvaihtoehdot. Ero voi myös johtua siitä etteivät A-ryhmän opiskelijat ole vuoteen miettineet vaihtoehtoja, josta johtuu se että B-ryhmä tietää niistä heitä paremmin. On myös mahdollista että oppilaanohjauksessa oli laajemmin esitelty oppisopimus ja Valma-valmennus B-ryhmälle, kuin A-ryhmälle.

8.2 Yhteenveto

Olin asettanut alussa kyselyn tuloksella oli kaksi selvää hypoteesia. Ensimmäinen oli, että tulokset selvästi eroaisivat kahden ryhmän välillä, mutta olisivat yhtäläisiä ryh-

mien sisällä. Toinen hypoteesi oli, ettei tuloksilla ole mitään yhtenäisyyksiä. Vastaukset ryhmien välillä eivät muistuttaisi toisiaan, eikä ryhmien sisällä vastaukset loisi selvää toistuvuutta. Tämä viittaisi siihen, ettei ohjaamisen tarvetta voi ennakoida, vaan varustautumalla mihin vain. Oletuksenani oli myös, että A-ryhmä tietäisi enemmän lukiosta ja ammatillisesta koulutuksesta, koska jokainen A-ryhmän vastaaja opiskeli joko lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa.

Kyselyn tulos ei vastannut kumpaakaan hypoteesiani täysin. Tulos oli lähempänä ensimmäistä hypoteesia siinä, että ryhmissä oli selvää toistoa ja yhtenäisyyttä. Kun verrataan kahden ryhmän vastauksia, olivat keskiarvot aina lähellä toisiaan. Yllättävää oli se, miten useasti B ryhmä tiesi enemmän, kuin A ryhmä. Kuitenkin koska kysely on vain yksittäinen otanta, ei voida tietää johtuiko tämä parantuneesta oppilaanohjauksesta vai unohtaako opiskelija kaiken päästyään kouluun, koska tiedolla ei ole enää tarvetta.

Kyselyn vastausten pohjalta otin koontiin eri vaihtoehtojen esittelyn, koska molemmissa nuoret halusivat tietää lisää eri vaihtoehtoista. He olivat valinneet yleisempiä vaihtoehtoja, mutta myös vähemmän yleisiä. Kysely ei antanut yksittäisiä tutkintoja tai koulutuksia, joihin koonnissa olisi voitu keskittyä. Tulokset enemmän todistivat jokaisen yksilöllistä ohjauksen tarvetta. Oppaan kannalta oli tärkeämpää esitellä kaikkia tutkintovaihtoehtoja, jotta ohjaaja myös itse saa laajemman käsityksen vaihtoehtoista ja eri suoritus tavoista. Myös moni koulutusvaihtoehto sopii vanhemmille nuorille, kuin vasta peruskoulusta valmistuville. Näin koonnista on hyötyä myös vanhempien nuorten neuvonnan kanssa.

8.3 Koonnin ja kyselyn kehittäminen

Nyt koonti on tehty kattamaan eri tutkintoja ja niiden sisältöä, se ei keskity tietyn kunnan tai alueen tarjontaan. Keskittämällä sisältö tiettyyn alueeseen voitaisiin koonnin tietoa kohdentaa. Nyt Koonnin on tarkoitus olla helposti luettava ja antaa yleistietoa tutkinnoista.

Kyselyn voisi myös toteuttaa laajemmin. Jos kyselyn toteuttaisi joka koulussa, saataisiin koko kaupungin kattavat tulokset. Myös kyselyn tuottaminen toisessa kaupungissa, esimerkiksi Helsingissä, missä kouluvaihtoehtoja on paljon enemmän, antaisi

vertailupohjaa. Kysely myös antaa otannan aina sen hetken opiskelijoista. Jos kysely toteutettaisiin toisen vuotena tai toistuvasti, pystyttäisiin näkemään onko vuosiluokkien välillä eroa tai vastauksissa muutosta. Kyselyn voisi toteuttaa myös syksyllä. Koska kysely toteutettiin keväällä, olivat yhdeksäsluokkalaiset jo hakeneet yhteishaussa. Syksyllä haku olisi vielä edessä. Siten nuori pystyisi todella saamaan tietoa eri vaihtoehdoista, jotka saattoivat nousta kyselyssä esille, joista nuori koki, ettei tiennyt tarpeeksi. En kuitenkaan koe, että ajankohta olisi vaikuttanut itse kyselyn tuloksiin tai koonyiin. Työn tarkoituksena oli kuitenkin selvittää millainen koonti olisi paras mahdollinen.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön haasteena oli oikean ja ajankohtaisen tiedon löytäminen. Tietoa toisen asteen opinnoista on, mutta se vaatii etsimistä. Käytin oppaan (LIITE 6) lähteinä 19 sivustoa. Monella nettisivulla on tietoa vain yhdestä vaihtoehdosta tai selkeästi vähemmän toisesta. Esimerkiksi opetushallituksen sivuilla kerrotaan lukiosta ja sen sisällöstä paljon tarkemmin, missä ammatillisesta koulutuksesta ja sen tutkinnoista avataan hyvin vähän ja ohjataan eri sivustolle (Opetushallitus 2019a,b). Oli haaste koota oleellinen tieto yhteen useilta eri sivuilta ja kirjoittaa tieto selkokielellä kopioimatta vain sivustojen sisältöä.

Oman oppimisen kannalta kokemus oli hyvin antoisa. Oli mielenkiintoisaa tutustua tieto- ja neuvonta työhön opinnäytetyön kautta, mutta myös eri koulutusvaihtoehtoihin. Työn idea lähti omasta ammattitaidon vajauksesta, johon todella koen nyt saaneeni parannuta. Olin useamman vuoden hyvin varma, että kiinnittyisin vain järjestöpuoleen, mutta koen tämän jälkeen nuorisotyön olevan itselle myös realistisesti kiinnostava ala. Tuntui että itsellä oli hyvin yksipuoleinen kuva nuorisotyöstä, koska aiempaa kokemusta tieto- ja neuvonta työstä ei ollut. Opinnäytetyössä olin erityisen tyytyväinen kyselyyn ja sen toteutumiseen. Olin tyytyväinen vastausten määrään, vaikka en ylittänyt itselleni asettamaa rajaa, koska opinnäytetyön laatu ei ollut kiinni vastausten määrästä, vaan niiden tulkinnasta. Olin myös tyytyväinen tuotokseen, jonka koostin ja siihen että se on todella jotain, mitä tilaaja halusi ja mitä he pystyvät hyödyntämään.

LÄHTEET

Aarnos, Eila 2015. Kouluun lapsia tutkimaan: havainnointi, haastattelu ja dokumentit. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Fidipro 2017. Suomalaisen koulun haasteet nyt ja tulevaisuudessa. Verkojulkaisu 23.10.2017. <http://fidipro.fi/suomalaisen-koulun-haasteet-nyt-ja-tulevaisuudessa/>

Hakala, Juha 2015. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakoluoto, Tanja 2016. Nuorten kokonaisvaltainen kohtaaminen ja dialogisuus. Teoksessa Fedotoff, Jaana & Leppäkari, Heidi & Timmonen, Päivi (toim.) Koordinaatit nuorten tieto- ja neuvontatyöhön. Oulu: Koordinaatti – Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus, Oulu.

Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias 2009. Tappelu takapenkillä: Kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.

Kuopion kaupunki 2017a. Nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017-2020. Viitattu 27.04.2019 https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7757867/IloOllaNuori_2018.pdf/43073857-d38b-4be3-bifo-c55da0b7fc16

Kuopion kaupunki 2017b. Tilastoja perusopetuksesta 2017 – 2018. Viitattu 16.05.2019 https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7550191/Tilastotietoja_perusopetuksesta2016-2017.pdf/719c4d23-e904-4f88-ada5-3d0709f8c836

KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Kyselylomakkeen laatiminen. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 26.04.2019 <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>

Känkänen, Päivi & Kekkonen, Marjatta & Gissler, Mika 2019. Nuorten palvelusolmut auki. THL <http://www.julkari.fi/handle/10024/137925>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Viitattu 03.04.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Lukiolaki 714/2018. Viitattu 03.04.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180714>

Me-säätiö 2018. Kuka syrjäytyy jo koulun penkiltä? Uutinen julkaistu verkossa 22.3.2018 <https://www.mesaatio.fi/ajankohtaista/uutiset/kuka-syrjaytyy-koulun-penkilta/>

Ohjaamo 2019. Mikä on Ohjaamo? Viitattu 23.05.2019 <https://ohjaamot.fi/mika-on-ohjaamo-1>

Opetushallitus 2019a. Lukiokoulutus. Viitattu 19.05.2019 https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus

Opetushallitus 2019b. Ammatillinen koulutus. Viitattu 19.05.2019 https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus

- Opetus- ja kulttuuri-ministeriö 2019. Nuoristotyön ammatit ja tutkimustyö. Viitattu 19.05.2019 <https://minedu.fi/nuorisotyön-koulutus>
- Opintopolku 2019a. lukio. Viitattu 30.04.2019 <https://opintopolku.fi/wp/lukio-2/>
- Opintopolku 2019b. ammatillinen koulutus. Viitattu 30.04.2019 <https://opintopolku.fi/wp/amatillinen-koulutus/>
- Patio 2015. Opiskelupaikkajakauma sukupuolen mukaan. Aluehallintovirasto (Viitattu 03.04.2019) <https://www.patio.fi/web/pepa-2015-valtakunnallinen/sukupuolijakauma>
- Perusopetuslaki 628/21.8.1998 Viitattu 03.04.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#a628-1998>
- Po1nt.fi 2019. Po1nt – nuorten portaali 2018. Viitattu 22.02.2019 <https://po1nt.fi/fi/info/>
- Po1nt.fi 2018. Po1nt on Chat - Multimedia Tools for Youth Work. Viitattu 27.4.2019 <https://www.po1nt.fi/fi/po1nt-chat-multimedia-tools-youth-work/>
- Siippainen, Mikko 2012. Ohjaus. Teoksessa Rinkinen, Aija ja Siippainen, Mikko (toim.) Ohjauksen polkuja. Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoiminnan hyvät käytänteet. Tampere: Juvenes Print - Tampereen yliopistopaino Oy.
- Sipilä, Noora & Kestilä, Laura & Martikainen, Pekka 2011. Koulutuksen yhteys nuorten työttömyyteen : mihin peruskoulututkinto riittää 2000-luvun alussa? Yhteiskuntapolitiikka 76 (2011):2 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117816>
- Studentum.fi 2019. ylioppilastutkinto. Viitattu 30.04.2019 <https://www.studentum.fi/tietoa-opiskelijalle/ylioppilastutkinto-7789>
- Talous ja nuoret TAT 2019. Kun koulu loppuu. ammatillinen koulutus. Viitattu 30.04.2019 https://ammattipolku.fi/images/stories/Ilman_opiskelupaikka_opas2016.pdf
- Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Viitattu 01.05.2019 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytyymisen-riskitekijat
- Tilastokeskus 2018a. Koulutukseen hakeutuminen. julkaistu 13.12.2018 http://tilastokeskus.fi/til/khak/2017/khak_2017_2018-12-13_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus 2018b. Koulutuksen keskeyttäminen väheni edelleen julkaistu 14.03.2018. http://www.stat.fi/til/kkesk/2016/kkesk_2016_2018-03-14_tie_001_fi.html
- Tuominen, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002 Laadullinen tutkimus ja sisällysanalyysi. Uudistettu painos 2018. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuslupahakemus 2019. Viitattu 24.04.2019 <https://asiointi.kuopio.fi/elo-make3/lomakkeet/49/lomake.html>
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtion nuortenneuvosto 2019. Nuorten määrä. Viitattu 30.03.2019 <https://indikaattorit.tietoanuorista.fi/taustaindikaattorit/nuorten-maara-2>

Vehviläinen, Jukka 2012. Selvitys toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelija-asuntoloista. Opetushallitus. https://www.oph.fi/download/141002_Selvitys_toisen_asteen_ammattillisen_peruskoulutuksen_opiskelija-asuntoloista.pdf

LIITTEET

LIITE 1

Hei!

Olen Sanni Reinikainen ja olen kolmannen vuoden yhteisöpedagogiopiskelija. Olen toteuttamassa opinnäytetyötäni nuorten tieto- ja neuvontapalvelu Po1ntille 2019 kevään aikana. Opinnäytetyössäni on tarkoitus tehdä kyselyä ensimmäisen vuoden opiskelijoille siitä mitä he tietävät yläkoulun jälkeisistä opiskelumahdollisuuksista.

Kysely on lyhyt (arviolta 5-10 minuuttia) ja sen toteutetaan sähköisesti esimerkiksi omalla puhelimella tai tietokoneella. Kyselyn linkkiä voi jakaa tai voin tulla koululle pitämään kyselyn esimerkiksi välitunnilla tai tunnin alussa. Kyselyssä ei kysytä oppilaasta mitään henkilö tietoja, ainoastaan mihin hakuvaihtoehtoihin hän on hakenut.

Halusin ottaa yhteyttä ennen tutkimusluvan hakemista, jotta olisitte tietoisia asiasta ennen, kun lähetän tutkimuslupahakemuksen. Vastaan mielelläni kysymyksiin asiasta ja jaan mielelläni tutkimuksen tulokset koulunne kanssa. Kysely on tarkoitus toteuttaa maaliskuun aikana.

Mukavaan kevään alkua!

Ystävällisin terveisin
Sanni Reinikainen, Yhteisöpedagogiopiskelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kuopio
Puh. 040 8392009

LIITE 2

Kysely yhdeksäsluokkalaisille! /Kysely ensimmäisen vuoden opiskelijoille

Kyselyn tarkoitus on kartoittaa nuorten tietämystä eri vaihtoehtoista, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen. Kysely kestää noin 5 minuuttia ja sen voi tehdä puhelimella tai koneella. Kysely on osa opinnäytetyötä.

Linkki kyselyyn: <https://goo.gl/forms/LPao1RMYNI5TuSli1>

Jos heräsi kysymyksiä kyselystä tai haluaisit antaa palautetta, otathan yhteyttä!

Sanni Reinikainen, Yhteisöpedagogiopiskelija
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kuopio
sanni.reinikainen@humak.fi
Puh. 040 8392009

Liitte 3

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kyselyyn

Kyselyyn tarkoitus on kartoittaa nuorten tietämystä eri vaihtoehdoista, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen. Kyselyn tulokset tulevat käyttöön opinnäytetyöhön, sekä tulokset jaetaan osallistuville kouluille. Kysely on täysin anonyymi, eikä vastauksia voida yhdistää vastaajaan jälkikäteen.

Mikään vastaus ei ole pakollinen. Jos haluat jättää kysymyksen välistä, voit jättää kohdan tyhjäksi.

Jos heräsi kysymyksiä kyselystä tai haluaisit antaa palautetta, otathan yhteyttä!

Sanni Reinikainen, Yhteisöpedagogiopiskelija Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kuopio sanni.reinikainen@humak.fi Puh. 040 8392009

Yhteishaku

1. Missä opiskelet tällä hetkellä?

- Lukiossa
 Ammattillisessa oppilaitoksessa
 Kaksoistutkinnossa
 Oppisopimuksessa
 Valma-valmennuksessa
 Kymppiluokalla Other:

2. Minne hait opiskelemaan? (valitse yksi tai useampi vaihtoehto)

- Lukioon
 Ammattilliseen oppilaitokseen
 Kaksoistutkintoon
 Oppisopimus
 Valma-valmennus
 Kymppiluokka En hakenut

3. Haitko kouluun toiseen kaupunkiin?

- Hain ensimmäisenä vaihtoehtona
 Hain, mutta se ei ole ensimmäinen vaihtoehtoni
 Olisin halunnut hakea, mutta en voi/en saanut hakea
 En hakenut

Valma mahdollisuuksista kaupungissasi

Valma mahdollisuuksista muissa kaupungeissa

Mitä Valma valmennus sisältää?

Mitä vaaditaan päästä suorittamaan Valma-valmennusta

12. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= liian vähän, 3= hiukan, 4= jonkin verran, 5= tarpeeksi, 6= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5	6
Kymppiluokasta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuuksista mennä kymppiluokalle toiseen kaupunkiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuudesta suorittaa kymppiluokka muualla kuin peruskoulussa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä kymppiluokalla tehdään	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Mistä vaihtoehtoista olisit halunnut tietää enemmän ennen hakua?

- Lukio
- Ammattillinen oppilaitos
- Kaksoistutkinto
- Kolmoistutkinto
- Oppisopimus
- Valma-valmennus
- Kymppiluokka
- En mistään

Liite 4

9. Luokkalaisten kysely

Kyselyn tarkoitus on kartoittaa nuorten tietämystä eri vaihtoehdoista, joita on tarjolla peruskoulun jälkeen. Kyselyn tulokset tulevat käyttöön opinnäytetyöhön, sekä tulokset jaetaan osallistuville kouluille. Kysely on täysin anonyymi, eikä vastauksia voida yhdistää vastaajaan jälkikäteen.

Mikään vastaus ei ole pakollinen. Jos haluat jättää kysymyksen välistä, voit jättää kohdan tyhjäksi.

Jos heräsi kysymyksiä kyselystä tai haluaisit antaa palautetta, otathan yhteyttä!

Sanni Reinikainen, Yhteisöpedagogiopiskelija Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kuopio sanni.reinikainen@humak.fi Puh. 040 8392009

Yhteishaku

1. Minne hait opiskelemaan? (valitse yksi tai useampi vaihtoehto).

- Lukioon
- Ammattilliseen oppilaitokseen
- Kaksoistutkintoon
- Oppisopimus
- Valma-valmennus
- Kymppiluokka En hakenut

2. Haitko kouluun toiseen kaupunkiin?

- Hain ensimmäisenä vaihtoehtona
- Hain, mutta se ei ole ensimmäinen vaihtoehtoni
- Olisin halunnut hakea, mutta en voi/saa hakea
- En hakenut

3. Minne haluaisit päästä opiskelemaan ensisijaisesti?

- Lukioon
- Ammattilliseen oppilaitokseen
- Kaksoistutkintoon
- Opiskelemaan oppisopimuksella
- Valma-valmennukseen
- Kymppiluokalle Other:
- _____

4. Valitse kaikki vaihtoehdot, jotka tiedät

- Lukioon
 Ammatilliseen oppilaitokseen
 Kaksoistutkintoon
 Oppisopimus
 Valma-valmennus Kymppiluokka

5. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
Lukiosta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Lukiosta/lukioista kaupungissasi	☐	☐	☐	☐	☐
Lukioista muissa kaupungeissa	☐	☐	☐	☐	☐
Eri painotteisista linjoista lukioissa (kuten musiikki ja tanssi, urheilu jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä edellytetään päästä lukioon opiskelemaan	☐	☐	☐	☐	☐
Lukion kursseista ja kirjoituksista	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillisesta koulutuksesta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillisista kouluista kaupungissasi	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillisista kouluista muissa kaupungeissa	☐	☐	☐	☐	☐
Eri alavaihtoehdoista koulutuksissa (kuten tekniikka- ja palvelualat jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä edellytetään päästä ammatilliseen opiskelemaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillisen koulutuksen opinnosita ja työssäoppimisista	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
Kaksoistutkinnosta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Kaksoistutkinto mahdollisuuksista omassa kaupungissa	☐	☐	☐	☐	☐
Kaksoistutkinto mahdollisuuksista muissa kaupungeissa	☐	☐	☐	☐	☐
Miten kaksoistutkinto eroaa kolmoistutkinnosta	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä edellytetään päästä opiskelemaan kaksoistutkintoon	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kuinka paljon tiedät?

	☐	☐	☐	☐	☐
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
Oppisopimuksesta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Oppisopimus mahdollisuuksista kaupungissasi	☐	☐	☐	☐	☐
Oppisopimus mahdollisuuksista muissa kaupungeissa Eri alavaihtoehdoista	☐	☐	☐	☐	☐
Miten päästä suorittamaan oppisopimusta	☐	☐	☐	☐	☐

9. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

Valma- valmennuksesta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Valma mahdollisuuksista kaupungissasi	☐	☐	☐	☐	☐
Valma mahdollisuuksista muissa kaupungeissa	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä Valma valmennus sisältää? Mitä vaaditaan päästä suorittamaan Valma-valmennusta	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kuinka paljon tiedät?

1= en yhtään, 2= hiukan, 3= jonkin verran, 4= tarpeeksi, 5= Hyvin paljon

	1	2	3	4	5
Kymppiluokasta yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuuksista mennä kymppiluokalle toiseen kaupunkiin	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuudesta suorittaa kymppiluokka muualla kuin peruskoulussa	☐	☐	☐	☐	☐
Mitä kymppiluokalla tehdään	☐	☐	☐	☐	☐

11. Mistä vaihtoehdoista haluaisit tietää lisää?

- Lukio
- Ammattillinen oppilaitos
- Kaksoistutkinto
- Kolmoistutkinto
- Oppisopimus
- Valma-valmennus
- Kymppiluokka

Liite 5

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Lukiosta yleisesti	5,2	Tarpeeksi/Hyvin paljon	3,5	Jonkin verran/tarpeeksi
Lukiosta kaupungissasi	4,7	Jonkin verran/tarpeeksi	3,9	Jonkin verran/tarpeeksi
Lukiosta muissa kaupungeissa	3,5	Hiukan/Jonkin verran	2,5	Hiukan/jonkin verran
Eri painotteisista linjoista	3,9	Hiukan/Jonkin verran	3,1	Jonkin verran/tarpeeksi
Miten päästä lukioon	4,5	Jonkin verran/tarpeeksi	3,7	Jonkin verran/tarpeeksi
Lukion kurseista ja kirjoituksista	4,2	Jonkin verran/tarpeeksi	3	jonkin verran

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Ammatillisesta koulutuksesta yleisesti	4,4	Jonkin verran/tarpeeksi	3,8	Jonkin verran/ tarpeeksi
Ammatillisesta k. kaupungissasi	4,4	Jonkin verran/tarpeeksi	3,7	Jonkin verran/ tarpeeksi
Ammatillisesta k. kaupungeissa	3,6	Hiukan/jonkin verran	3	Jonkin verran
Eli alavaihtoehtoista	4,1	Jonkin verran/tarpeeksi	3,7	Jonkin verran/ tarpeeksi
Miten päästä ammatilliseen koulutukseen	4,3	Jonkin verran/tarpeeksi	3,8	Jonkin verran/ tarpeeksi
Opinnoista ja työssäoppimisesta	4	Jonkin verran	3,4	Jonkin verran/ tarpeeksi

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Valma- valmennuksesta yleisesti	2,7	Liian vähän/ hiukan	2,2	Hiukan/ jonkin verran
Kaupungissasi	2,5	Liian vähän/ hiukan	2,1	Hiukan/ jonkin verran
Muissa kaupungeissa	2,2	Liian vähän/ hiukan	1,7	En yhtään/ hiukan
Mitä sisältää	2,4	Liian vähän/ hiukan	2,3	Hiukan/ jonkin verran
Miten päästä	2,4	Liian vähän/ hiukan	2,1	Hiukan/ jonkin verran

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Kaksoistutkinnosta yleisesti	3,5	Hiukan/jonkin verran	2,8	Hiukan/ jonkin verran
mahdollisuuksista kaupungissasi	3,3	Hiukan/jonkin verran	2,6	Hiukan/ jonkin verran
Mahdollisuuksista muissa kaupungeissa	2,7	Liian vähän/ hiukan	2,3	Hiukan/ jonkin verran
Miten eroaa kolmoistutkinnosta	2,5	Liian vähän/ hiukan	1,9	En yhtään/ hiukan
Miten päästä opiskelemaan	3	Hiukan	2,2	Hiukan/ jonkin verran

	Ryhmä A		Ryhmä B	
Oppisopimuksesta yleisesti	3,1	Hiukan/ jonkin verran	2,5	Hiukan/ jonkin verran
Kaupungissasi	2,9	Liian vähän/ hiukan	2	Hiukan
Muissa kaupungeissa	2,6	Liian vähän/ hiukan	1,9	En yhtään/ hiukan
Eri alavaihtoehtoja	2,9	Liian vähän/ hiukan	2,1	Hiukan/ jonkin verran
Miten päästä	2,8	Liian vähän/ hiukan	2	Hiukan

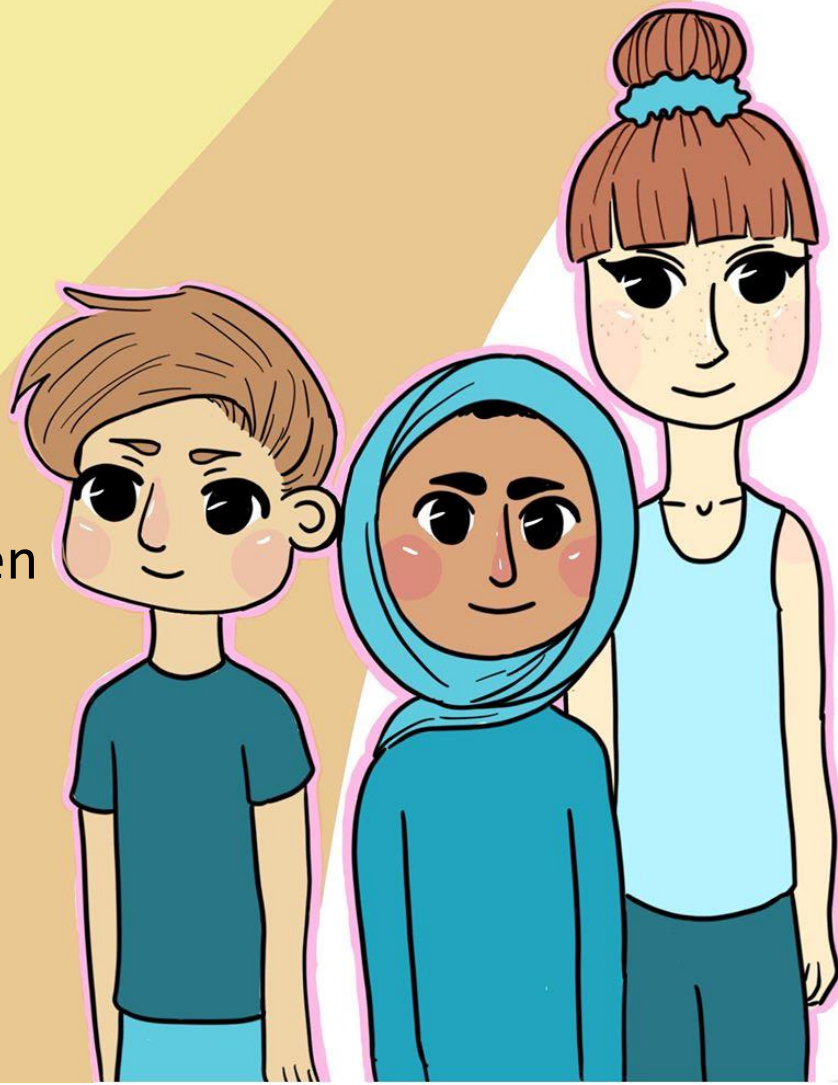
	Ryhmä A		Ryhmä B	
Kymppiluokasta yleisesti	3,6	Hiukan/Jonkin verran	3,4	Jonkin verran/ tarpeeksi
Muissa kaupungeissa	3	Hiukan	2,5	Hiukan/ jonkin verran
Suorittaminen muualla kuin peruskoulussa	2,8	Liian vähän /hiukan	2,2	Hiukan/ jonkin verran
Mitä kymppiluokalla tehdään	3,4	Hiukan/Jonkin verran	3,4	Jonkin verran/ tarpeeksi

Liite 6

Mitä yläkoulun jälkeen?

Koonti eri koulutusvaihtoehtoista,
joita nuorille on tarjolla 9.luokan
jälkeen

Sanni Reinikainen

Opas tuotettiin osana opinnäytetyötä. Oppaan tarkoitus on toimia apuna nuorten tieto- ja neuvontatyössä. Oppaassa esitellään eri vaihtoehtoja, joita on tarjolla nuorille peruskoulun jälkeen. Työn tilaajana on Kuopion kaupungin nuorisopalvelut. Opas on tarkoitettu kenelle tahansa nuorten kanssa työskentelevälle aikuiselle.

Opas antaa yleistä tietoa eri vaihtoehtoista, kuitenkin ajankohtaisimman tiedon esimerkiksi hakupäivistä, löytää oppilaitosten omilta sivuilta. Lisätietoa ja kaupunkikohtaista tietoa saa myös esimerkiksi kysymällä koulujen opinto-ohjaajilta.

Oppaan on tarkoitus olla helposti luettava, joten tekstissä hyödynnetään paljon korostuksia.

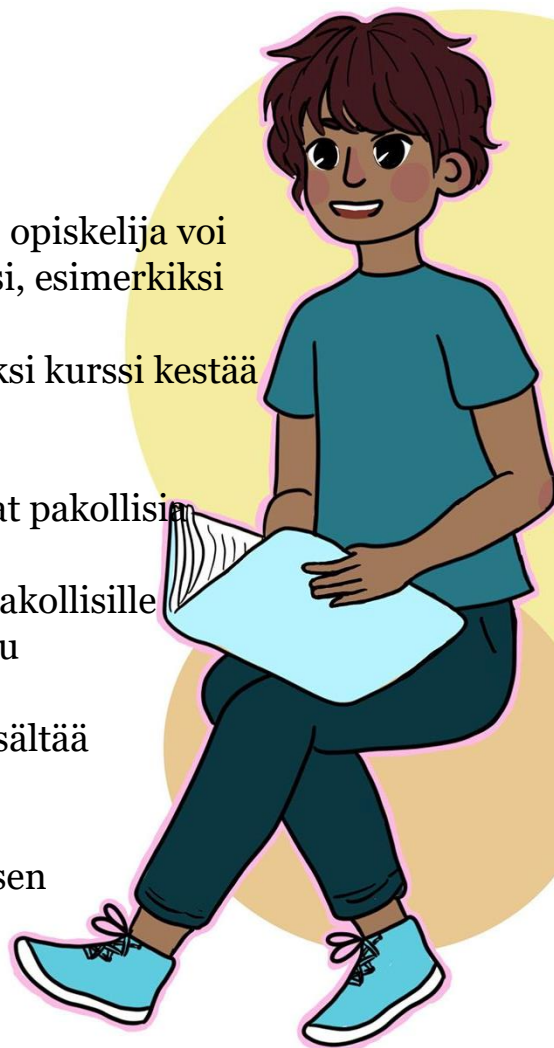
- **Jokainen eri oppilaitos on kirjoitettu lihavoidusti ja alleviivaten**
- *Eri aika määriä, kuten koulutuksen kesto tai kurssin kesto on kursivoitu*
- **Eri kurssi määrät ja opintojen sisällöt tai eri koulutus vaihtoehtoja on lihavoitu**
- Erikseen selitetyjä asioita on alleviivattu

Sisällysluettelo

Lukio	44
Ammatillinen oppilaitos	45
Kaksoistutkinto	46
Valma- valmennus Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus VALMA	47
Oppisopimus	47
Kymppiluokka	47
Ylioppilaskirjoitukset	48
Yhteishaku (Lukioihin ja ammatillisiin koulutuksiin)	48
Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku (Kymppiluokalle ja Valma- valmennukseen)	49
Jatkuvahaku	49
Lähteet:	50

Lukio

- Yleissivistävä koulutus
- Usein suoritetaan *kolmessa vuodessa*, opiskelija voi hakea pidennystä neljänneksi vuodeksi, esimerkiksi ulkomaavaihdon takia.
- Suoritettava vähintään **75 kurssia**, yksi kurssi kestää keskimäärin *38 tuntia*
- Kurseja on:
 - **Pakollisia kurseja**, jotka ovat pakollisia kaikille lukion käyville
 - **Syventäviä kurseja**, jatkoa pakollisille kurseille ja niiden sisältö kuuluu *ylioppilaskirjoitusten* kokeisiin.
 - **Soveltavia kurseja**, voivat sisältää useamman aineen opetusta.
- Lukiosta valmistuessa saa ylioppilastodistuksen ja lukiotodistuksen
- Ylioppilastodistuksen saamiseksi vaaditaan osallistuminen ylioppilaskirjoituksiin.
- erilaisia lukioita:
- **Erityisen koulutustehtävän saaneet lukiot**, ovat johonkin/joihinkin aineisiin erikoistuvaa opetusta, sekä heillä voi olla valtakunnallisesta tuntisuunnitelmasta poikkeava suunnitelma. Esimerkiksi Lumit musiikkilinjalaisen tulee suorittaa 12 musiikki tai tanssi opintoja, mutta hän saa poistaa 8 pakollista kurssia valtakunnallisesta suunnitelmasta, kuitenkin huomioiden, että hänen on käytävä vähintään puolet pakollisista kursseista eli viidestä ruotsin kurssista voi poistaa vain kaksi kurssia.
- Tällaisia kouluja on:
 - **IB-linjat**, jossa ensimmäisenä vuonna valmistaudutaan siihen että toisena ja kolmantena vuonna opiskelu kielenä toimii englanti.

- **Kielilukiot**, lukiolla voi olla myös erityistehtävänä muu kieli kuin englanti. Tällöin suurin osa opiskelusta tapahtuu vieralla kielellä
- **Paikalliset painotukset**, paikallisilla painotteisilla lukioilla tai luokilla voi olla tarjolla enemmän syventäviä tai soveltavia kursseja, joita opiskelija voi valita vapaasti. Heillä ei kuitenkaan ole vapautusta valtakunnallisesta tuntisuunnitelmasta.
 - **Muita vaihtoehtoja:**
 - Kansanopistot
 - Etälukio
 - Aikuisten lukiokoulutus
- Jatkomahdollisuudet yliopistoon tai ammattikorkeakouluun

Ammatillinen oppilaitos

- Alakohtainen koulutus
- **Ammatillinen perustutkinto** on **180 osaamispistettä**, yksi osaamispiste on noin *22 tuntia*.
- **ammattillisia tutkinnon osia** 145 osp
- **yhteisiö tutkinnon** osia 35 osp. Yhteiset tutkinnon osat ovat:
 - viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen
 - matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen
 - yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
 - **Vapaasti valittavia** tutkinnon osia 10 osp
- Työssäoppimisen kautta hankittava 30 osp
- Keskimäärin opiskelija tekee noin 60 osaamispistettä vuodessa
- Mahdollisuudet jatko-opiskella yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa

Ammattitutkinto on suunniteltu jatkamaan ammatillista perustutkintoa tai on vaihtoehto ihmiselle, jolla on jo työkokemusta alalta tai ammattista.

- Laajuudelta **120** tai **150 osaamispistettä**
- Yleinen suositus on kerätä vähintään *kolme vuotta* työkokemusta kyseiseltä alalta ennen tutkintoon hakeutumista.
- Usein enemmän ammatti, kuin alakohtaisia.

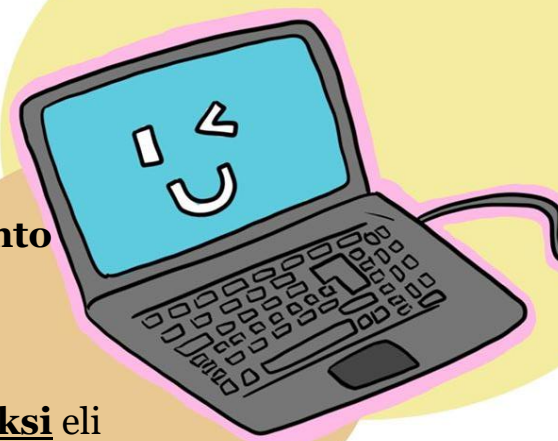
- Voi olla maksullinen, arviolta koko tutkinto voi maksaa 250-450 euroa.
- Usein kestää alle *3 vuotta*, riippuen opiskelijan aiemmasta työkokemuksesta.
- Voi hakea jatkuvassa haussa.

Erikoisammattitutkinto on tarkoitettu valmistaa opiskelija alan vaativimpien tehtävien osaamiseen.

- Laajuudelta **180 osaamispistettä**
- Usein vaaditaan perustutkintoa pohja koulutuksena tai pidempää työkokemusta alalta.
- Voi olla maksullinen, arviolta 350-450 euroa
- Yleinen suositus kerätä vähintään *viisi vuotta* työkokemusta kyseiseltä alalta
- Opiskelu enemmikseen itsenäistä ja sisältää joitakin lähiopetuspäiviä

Kaksoistutkinto

- Yleissivistävä ja alakohtainen koulutus
- Mahdollisuus suorittaa kaksi tai useampi tutkinto
- Yleensä suoritetaan **ammattillinen tutkinto** ja saada *ylioppilastutkinnon*
- Suoritetaan **ylioppilaskirjoitukset**
- Yleensä kestää *3-4 vuotta*
- Mahdollisuus korottaa **kolmoistutkinnoksi** eli kirjoitusten lisäksi suorittaa koko lukion oppimäärän *75 kurssia*, jolloin opiskelija valmistuu ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon tehneenä, sekä lukio todistuksella.
- Opiskelija voi itse valita kummalla tutkinnolla hakee ammattikorkeakouluun

Valma- valmennus Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus

VALMA

Alakohtainen koulutus

- Laajuudelta **60 osaamispistettä**
- Kestää *puolesta vuodesta vuoteen*.
- Opetussuunnitelma tehdään yksilölliseksi
- Valma – valmennuksesta saa 6 pistettä yhteishakuun
- Missä tahansa vaiheessa opiskelija voi siirtyä opiskelemaan ammatillista tutkintoa, jos opiskelijalla on valmiudet ja hän täyttää hakuvaihtoehdot kyseiseen tutkintoon.
- Koulutukseen haetaan yhteishaun jälkeisessä haussa
- Valmennuksessa tutustutaan eri koulutusaloihin ja ammatteihin

Oppisopimus

ammattikohtainen koulutus

- Työsuhteeseen perustuva **ammatillinen koulutus** (tai **ammatitutkinto** tai **erikoisammattitutkinto**)
- kouluttautuminen tapahtuu työnantajan puolesta työpaikalla
- Koulutusta voi täydentää oppilaitoksissa.
- Kestää yleensä *2-3 vuotta*
- Voi hakea **jatkuvassa haussa**

Kymppiluokka

Yleissivistävä koulu

- Kestää *vuoden* ja tarkoittaa noin *1100 tuntia*
- Mahdollisuus korottaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja
- Mahdollisuus toteuttaa ammattiin valmentavia opintoja sekä tutustua työelämään
- Luokalle haetaan peruskoulun päättötodistuksella
- Mahdollisuus hakea seuraavassa yhteishaussa

Ylioppilaskirjoitukset

- Kirjoituksista suoriutunut saa ylioppilastutkinnon
- Tulee suorittaa vähintään neljä koetta, joista yksi on **äidinkieli**. Kolme muuta valitaan:
 - o **toisen kotimaisen kielen** koe (ruotsi, suomi tai muu riippuen omasta äidinkielestä)
 - o **yksi vieraan kielen koe**, pitkä tai lyhyt oppimäärä (ruotsi, englanti, ranska, saksa, venäjä, espanja, italia, portugali, pohjoissaame, inarinsaame, koltansaame ja latina)
 - o **matematiikan koe**, pitkä tai lyhyt oppimäärä
 - o **yksi reaaliaine** (evangelisluterilainen uskonto, ortodoksinen uskonto, elämäkatsomustieto, filosofia, psykologia, historia, yhteiskuntaoppi, maantiede, terveystieto, fysiikka, kemia ja biologia)
- Opiskelija voi valita sen lisäksi useamman kirjoitettavan aineen neljän pakollisen lisäksi
- Osallistuminen vaatii, että opiskelija on suorittanut pakolliset kurssit kirjoitettavasta aineesta, koe kuitenkin koostuu **pakollisista- ja syventävistä kursseista**.
- Kirjoitukset järjestetään kahdesti vuodessa, syksyllä ja keväällä.
- Opiskelija voi osallistua kolmeen peräkkäiseen kirjoitus kertaan
- Ylioppilaskoe arvostellaan arvosanoilla L,E,M,C,B,A,I, jonka voi ajatella 10-4 taulukolla
- Hyväksytyt kokeet voi uusia vain kerran, mutta sillä ei ole aikarajaa (Voit korottaa siten arvosanaa vaikka vuosia myöhemmin aikuislukiossa)
- Jos koe hylätään, voi oppilas yrittää uudelleen kolmesti

Yhteishaku (Lukioihin ja ammatillisiin koulutuksiin)

- Hakuaika helmikuusta maaliskuuhun
- Samalla hakulomakkeella voi hakea enintään viiteen eri koulutukseen.
- Valinnat julkistetaan kesäkuussa.
- Hakutulosten julkaisemisen jälkeen mahdollisuus hakea vapaille opiskelupaikoille.

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku (Kymppiluokalle ja Valma- valmennukseen)

- Hakuaika toukokuusta heinäkuuhun
- Haussa voi hakea:
 - o kymppiluokka eli perusopetuksen lisäopetus
 - o VALMA – ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus
- Samalla hakulomakkeella voi hakea enintään kolmeen eri vaihtoehtoon
- Tulokset julkaistaan elokuussa

Jatkuvahaku

- Tapahtuu vuoden ympäri
- Haussa voi hakea:
 - o Ammatillisiin koulutuksiin
 - o haluat suorittaa ammatillisen tutkinnon oppisopimuskoulutuksena
- Jatkovaa hakua suositellaan, jos nuori jäi ilman paikkaa yhteishaussa

Lähteet:

<https://opintopolku.fi/wp/lukio-2/>

<https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/>

<https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/ammattillinen-perustutkinto-antaa-laajan-ammattitaidon/>

<https://opintopolku.fi/wp/valintojen-tuki/yhteishaku/haku-lukioon-ja-ammattilliseen/>

<https://opintopolku.fi/wp/valintojen-tuki/peruskoulun-jalkeen-muita-vaihtoehtoja/kympipiluokalla-voit-kehittaa-opiskelutaitojasi/>

<https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/useampi-tutkinto-samanaikaisesti/>

https://www.oph.fi/reformintuki/haku_ja_valinnat/103/0/milla_tutkinnolla_kaksoistutkinnon_tekijat_hakevat_jatkossa_yliopistoon

https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus

http://oph.fi/download/154732_rasku_160102014.pdf

https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus/eri_vaihtoehtoja_suurittaa_lukio

https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus/opetuksen_sisalto/opinnot_ja_kautuvat_kurseihin

<http://www.oppisopimus.net/html/yleista.html>

<https://www.opintori.info/hc/fi/articles/360001224832-Ammattillinen-perustutkinto-ammattitutkinto-ja-erikoisammattitutkinto>

<https://www.sakky.fi/yhteishaku/ammattilliseen-koulutukseen-valmentava-koulutus-valma>

<https://www.satakunnankansa.fi/satakunta/ammattikoulujen-opetus-muuttunut-ollemme-huolissamme-siita-etta-opettaja-korvataan-monistenipulla-14083699>

<https://www.studentum.fi/koulutukset/salon-seudun-ammattiopisto/valma-ammattilliseen-peruskoulutukseen-valmentava-koulutus-629771>

<https://www.studentum.fi/tietoa-hakijalle/lisahaku-6065>

<https://www.studentum.fi/koulutukset/amiedu/liiketoiminnan-erikoisammattitutkinto-myyynnin-ja-markkinointiviestinnan-osaamisala-863168>

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/koekohtaiset-maaraykset-ja-ohjeet>

Kuvitus Sanni Reinikainen